

Asia: VN/9805/2026

Lausuntopyyntö valtiovarainministeriön asetuksessa säädettävistä kunnan taloustietojen toimittamiseen sovellettavista tietosisällöistä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2027

Lausunnonantajan lausunto

Palveluluokitus

Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) valvonta- ja tutkimustyön kannalta olennaisia raportointikokonaisuuksia ovat kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan raportointikokonaisuus (KKLMY) sekä hankintalain 15 §:n mukaisten sidosyksikköjen raportointi (TOLTA). Tilikauden 2027 raportointiin esitettävät muutokset (liite 3) eivät näytä kohdistuvan näiden raportointikokonaisuuksien sisältöihin.

KKV kiinnittää huomiota siihen, että hyvinvointialueen taloustietojen toimittamista tilikaudelta 2027 koskevassa valtiovarainministeriön asetuksessa raportoitaviin tietosisältöihin esitetään lisättäviksi ostolaskutietojen raportointikokonaisuudet. Kunnille ja kuntayhtymille on tulossa vastaavat raportointivelvoitteet alkaen vuodesta 2028, mikä olisi ollut hyvä selvyuden vuoksi todeta asetuksen perustelumuiotissa.¹

1 Hankintatietovarantolaissa siirtymäsäännösten mukaan velvoite ulotetaan aluksi hyvinvointialueisiin ja vuonna 2028 kuntiin.

Tietoja opetuksen taloudesta ja toiminnasta TOTT

-

Tilinpäätöstä täydentävät tiedot / Vesihuollon tiedot KKYTT

Kuntalain esitöiden (HE 32/2013 vp) mukaan vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella vesihuoltotoiminta on lakiin perustuva monopoli. Lisäksi vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella sijaitsevan asutuksen vesihuollon järjestäminen on luonnollinen monopoli silloin, kuin muita toimijoita ei käytännössä ole.² Mikäli kuitenkin vesihuoltolaitoksella on muutakin kuin monopolin piiriin kuuluvaa toimintaa, voi sen olla syytä huomioida myös kilpailulain 30 d §: ssä

säädetty eriyttämismääräys ja kilpailullisen toiminnan tietojen raportointi KKLMY-raportointikokonaisuuteen.

2 HE 32/2013 vp, s. 33

Kaikki muut ehdotetut muutokset

-

Muita huomioita

KKV pitää myönteisenä, että kunnan ja kuntayhtymän kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta (KKLMY) sekä hankintalain 15 §:n mukaisten sidosyksikköjen raportointikokonaisuus (TOLTA) sisältyvät valtiovarainministeriön asetusluonnoksissa edellytettyihin raportointikokonaisuuksiin myös tilikauden 2027 osalta.

Raportoituja tietoja hyödynnetään KKV:n julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan tasapuolisten kilpailuedellytysten ja julkisten hankintojen valvontatehtävässä sekä KKV:n tutkimus- ja vaikutusarviointitoiminnassa. Raportoituja tietoja voidaan hyödyntää myös laajemmin tilastointi- ja tutkimustoiminnassa sekä yhteiskunnallisen päätöksenteon tukena. Sidosyksikkötietojen raportointia voidaan pitää tarpeellisenä myös kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon kehittämiseen ja ostolaskudatan julkistamiseen liittyvien tavoitteiden kannalta.

Valtiovarainministeriön asetusluonnoksessa ja sen liitteissä esitetyt tietovarantoon raportoitavat tietosisällöt ovat kuitenkin suppeampia kuin kilpailulain 30 d §:n edellyttämät ja siten kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksissä esitetyt kilpailullisen toiminnan tiedot. Tilinpäätöstietojen sekä raportoitujen tietojen yhdenmukaisuuden edistämiseksi KKV pitää tärkeänä, että raportointimallien kehittämistä jatketaan vaiheittain pidemmällä aikavälillä.

Tietovaranto ei myöskään nykyisellään mahdollista kokonaiskuvan muodostamista julkisen sektorin kilpailutilanteesta markkinoilla harjoittamasta taloudellisesta toiminnasta. Kokonaiskuvan muodostamiseksi olisi myönteistä, jos myös kuntien ja kuntayhtymien sekä hyvinvointialueiden ja -yhtymien määräysvallassa olevien yhtiöiden kilpailutilanteesta markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan tiedot olisivat keskitetysti saatavilla. Sama tietotarve on luonnollisesti olemassa myös valtion ja sen määräysvallassa olevien yhtiöiden kilpailutilanteesta markkinoilla harjoittaman toiminnan osalta.

Kokonaiskuvan muodostaminen julkisen sektorin harjoittamasta kilpailullisesta toiminnasta edistäisi pääministeri Orpon hallitusohjelmassa esitettyä tavoitetta vahvistaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston kilpailuneutraaliteettivalvontaa sekä mahdollisuuksia valvoa julkisen sektorin kilpailua rajoittavaa toimintaa. Myös työ- ja elinkeinoministeriön julkaisussa (TEM 2025:14 Kilpailulain kilpailuneutraaliteettisääntelyn toimivuuden ja täytäntöönpanon arviointi) on tuotu esiin tarve kokonaiskuvan kattavalle tiedolle. Myös sidosyksikköraportoinnin ja sen ohjeistuksen kehittäminen on jatkossa tärkeää, jotta raportointikokonaisuus täyttää sille asetetun tavoitteen siitä, että kaikki kunnan ja kuntayhtymän sidosyksiköt tulevat raportoiduksi TOLT-kokonaisuudessa.

KKV:n näkemyksen mukaan on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että sidosyksikköraportoinnin ja kilpailullisten tietojen raportoinnin kehittäminen toteutetaan vaiheittain raportoinnin tuottaman tiedon ja saatujen käyttökokemusten perusteella. KKV toimii jatkossakin mielellään yhteistyössä valtiovarainministeriön sekä muiden sidosryhmien kanssa julkisen sektorin kilpailullista toimintaa koskevan talousraportoinnin kehittämiseksi.

KKV nostaa tässä yhteydessä myös esille valtioneuvoston asetuksen kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (525/2020), johon tulisi selvyyden vuoksi lisätä viittaus kilpailulain 30 d §:ssä säädettyihin tietoihin. Kilpailulain 30 d § edellyttää, että pykälässä tarkoitetut tiedot on 1.1.2020 alkaen esitettävä julkisyhteisön tilinpäätöksen liitetietoina, joten tietojen raportointia ei tulisi jättää sen varaan, että raportoinnista säädetään vuosittain erikseen valtiovarainministeriön asetuksessa.

Kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitetut tiedot on vuodesta 2022 alkaen huomioitu valtiovarainministeriön kuntalain 120 a §:n nojalla vuosittain antamissa asetuksissa. Kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitetut tiedot tulisi huomioida myös valtioneuvoston asetuksessa 525/20, koska raportoitavien tietojen tarkemman määrittelyn osalta kuntalain 112 §:ssä viitataan valtioneuvoston asetukseen. Lisäksi valtiovarainministeriön asetuksella annettavat tiedot koskevat ainoastaan asetuksen antamisvuotta seuraavaa tilikautta.

Näin ollen KKV ehdottaa, että valtioneuvoston asetusta 525/2020 päivitetään siten, että asetuksessa mainitaan tilinpäätöksen liitetietoina myös kilpailulain 30 d §:ssä tarkoitetut tiedot. Vastaava lisäys on tehty myös valtion talousarvioasetuksen 66 h §:n kohtaan 14 a.

Karlsson Peter
Kilpailu- ja kuluttajavirasto